

onder, omdat het door een inbeslagname geleden verlies ruimschoots wordt goedge maakt door een gelukte smokkeltransactie. Het strenge optreden van politie en *Keibodan* levert dan ook geen resultaten op, maar geeft wel aanleiding tot het plegen van verduisteringen door leden van de politie of de *Keibodan* zelf. Het aantal en het gewicht der in beslag genomen goederen is namelijk niet constant en er wordt geen aantekening van gehouden.'

Herhaalde verboden om goederen te verkopen of te kopen tegen hogere dan de door het militair bestuur vastgestelde prijzen (die vaststelling geschiedde van 1 oktober '43 af per residentie, aangezien de residenties toen, zoals eerder vermeld, als het ware gesloten economische eenheden waren geworden), hadden geen uitwerking. Zo rapporteerde eind november '42 een Indonesisch nationalist aan het militair bestuur het volgende ten aanzien van de verkoop van sigaretten:

'Het is verboden meer te vragen dan op de banderol staat aangegeven, maar de kleinhandelaar moet aan de grossier clandestien reeds een hogere prijs betalen, waaruit volgt dat de prijs voor de consument nog veel hoger ligt. Weliswaar worden er ook sigaretten verkocht tegen de banderolprijs, maar het aantal winkels dat zich met deze verkoop belast, is ontoereikend' –

(andere winkels verkochten dus louter tegen de te hoge prijzen).

'Het gevolg is dat zij die een pakje sigaretten van 12 cent willen kopen, twee à drie keer in de rij moeten staan, waarbij het vaak tot vechtpartijen komt door het gedrang.

Precies zo gaat het bij de handel in andere goederen, maar dat loopt niet zo in het oog als bij de sigaretten.'

De Japanners zelf leverden een bijdrage tot de ongeoorloofde prijsstijging doordat zij het inkopen van grote voorraden die zij zelf nodig hadden, aan Chinese inkopers opdroegen. Die inkopers betaalden contant (de meeste handelaren waren huiverig voor overschrijving op een rekening-courant bij een Japanse bank) en wisten dat het hun Japanse opdrachtgevers maar op één ding aankwam: dat de betaalde goederen geleverd werden. Bankbiljetten om te betalen hadden die opdrachtgevers genoeg. Zij betaalden overigens niet vlug – wie iets aan de Japanners leverde, moest lang op zijn geld wachten. De inkopers hielden daar rekening mee: op de toch al te hoge prijzen die zij zelf betaald hadden, legden zij nog een flinke toeslag.

¹ A.v., p. 486.